

**STYLISTIC AND SEMANTIC ISSUES IN THE TRANSLATION OF
SERGEY YESENIN'S POETRY BY ERKIN VOHIDOV**

Sattarova Sevara Olimovna

Senior Lecturer, "Oriental" University

E-mail: Sevka_sso@mail.ru

Tel: +99890 285 01 95

Republic of Uzbekistan, Samarkand

Abstract. The article analyzes the methodological and spiritual issues that arise in the process of translating the poetry of the famous Russian poet Sergei Yesenin into the Uzbek language. In particular, the issues of preserving the poetic spirit, system of images and semantic content of the original text in the translations carried out by Erkin Vohidov are considered. During the study, the lyrical features of Yesenin's poetry and their expression in the Uzbek language are analyzed. The article also highlights the issues of stylistic coherence, re-expression of poetic images and adaptation to national artistic thinking that occur in the process of poetic translation. Using the example of Erkin Vohidov's translations, it analyzes how the artistic and aesthetic features of Yesenin's poetry are reflected in the Uzbek language and important aspects of preserving the poetic spirit in the translation process are shown.

Keywords: Sergey Yesenin, Erkin Vohidov, poetic translation, poetic style, artistic image, semantic coherence, lyrical poetry, art of translation.

**SERGEY YESENIN SHE'RIYATINING ERKIN VOHIDOV TARJIMASIDAGI
USLUBIY VA MA'NOVIY MASALALARI**

Sattarova Sevara Olimovna

«Oriental» universiteti katta o'qituvchisi

E-mail: Sevka_sso@mail.ru TEL + 99890 285 01 95

O'zbekiston Respublikasi, Samarqand

Annotatsiya. Maqolada rus adabiyotining mashhur shoiri Sergey Yesenin she'riyatining o'zbek tiliga tarjima qilinishi jarayonida yuzaga keladigan uslubiy va ma'noviy masalalar tahlil qilinadi. Xususan, Erkin Vohidov tomonidan amalga oshirilgan tarjimalarda asl matnning poetik ruhi, obrazlar tizimi va semantik mazmunini saqlab qolish masalalari ko'rib chiqiladi. Tadqiqot davomida Yesenin she'riyatining lirik xususiyatlari hamda ularning o'zbek tilidagi ifodasi tahlil qilinadi. Maqolada she'riy tarjima jarayonida uchraydigan uslubiy moslik, poetik obrazlarni qayta ifodalash hamda milliy badiiy tafakkurga moslashtirish masalalari ham yoritiladi. Erkin Vohidov tarjimalari misolida Yesenin she'riyatining badiiy-estetik xususiyatlari o'zbek tilida qanday aks etgani tahlil qilinadi va tarjima jarayonida poetik ruhni saqlashning muhim jihatlari ko'rsatib beriladi.

Kalit so'zlar: Sergey Yesenin, Erkin Vohidov, she'riy tarjima, poetik uslub, badiiy obraz, semantik moslik, lirik poeziya, tarjima san'ati.

Аннотация. В статье анализируются методологические и духовные вопросы, возникающие в процессе перевода поэзии известного русского поэта Сергея Есенина на узбекский язык. В частности, рассматриваются вопросы сохранения поэтического духа, системы образов и смыслового содержания оригинального текста в переводах, выполненных Эркином Вохидовым. В ходе исследования анализируются лирические особенности поэзии Есенина и их выражение на узбекском языке. В статье также освещаются вопросы стилистической связности, переосмысления поэтических образов и адаптации к национальному художественному мышлению, возникающие в процессе поэтического перевода. На примере переводов Эркина Вохидова анализируется, как художественно-эстетические особенности поэзии Есенина отражаются на узбекском языке, и показаны важные аспекты сохранения поэтического духа в процессе перевода.

Ключевые слова: Сергей Есенин, Эркин Вохидов, поэтический перевод, поэтический стиль, художественный образ, смысловая связность, лирическая поэзия, искусство перевода.

Kirish.

Jahon adabiyotida tarjima san'ati turli xalqlar madaniyati va adabiy merosini bir-biriga yaqinlashtiruvchi muhim omillardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, she'riy tarjima jarayonida asarning nafaqat mazmuni, balki uning badiiy ohangi, obrazlar tizimi va poetik uslubi ham saqlab qolinishini talab etadi. Rus adabiyotining yirik namoyandalaridan biri Sergey Yesenin she'riyati o'zining samimiyligi, lirik ruhiyati va xalqona ohangi bilan ajralib turadi. Uning she'rlarida tabiat tasviri, inson ruhiy kechinmalari hamda vatanga muhabbat kabi mavzular muhim o'rin egallaydi. Shu sababli Yesenin she'rlarini boshqa tillarga tarjima qilish jarayoni tarjimondan katta mahorat va badiiy didni talab qiladi [A1;320 b].

O'zbek adabiyotining taniqli vakillaridan biri Erkin Vohidov Yesenin she'riyatini o'zbek tiliga tarjima qilgan iste'dodli tarjimonlardan biridir. Uning tarjimalari orqali o'zbek kitobxonlari rus lirik poeziyasining nozik jihatlari bilan tanishish imkoniga ega bo'lgan [A2;287 b].

Sergey Yesenin she'riyati o'zining sodda va samimiy ifodasi bilan ajralib turadi. Shoir she'rlarida tabiat manzaralari, qishloq hayoti va inson ruhiyatining nozik kechinmalari poetik obrazlar orqali ifodalanadi. Yesenin she'rlarining asosiy xususiyatlaridan biri – ularning lirik ohangi va xalqona ruh bilan sug'orilganligidir. Sergey Yesenin she'riyati o'zining sodda va samimiy ifodasi bilan ajralib turadi. Shoir she'rlarida tabiat manzaralari, qishloq hayoti va inson ruhiyatining nozik kechinmalari poetik obrazlar orqali ifodalanadi. Yesenin she'rlarining asosiy xususiyatlaridan biri – ularning lirik ohangi va xalqona ruh bilan sug'orilganligidir.

Erkin Vohidov tarjimalarida ana shu poetik ruhni saqlab qolishga alohida e'tibor qaratgan. Tarjimon Yesenin she'rlaridagi obrazlarni o'zbek tilining poetik imkoniyatlari orqali tabiiy va ta'sirchan tarzda ifodalashga intilgan. Tarjima jarayonida uslubiy va ma'naviy muvofiqlikni ta'minlash muhim ahamiyat kasb etadi. Quyidagi jadvalda Sergey Yesenin she'riyatining ayrim poetik xususiyatlari hamda ularning Erkin Vohidov tarjimasida aks etishi ko'rsatilgan [A3;214 b].

Jadval 1

Sergey Yesenin she'riyati va Erkin Vohidov tarjimasining uslubiy xususiyatlari

Poetik xususiyat	Yesenin she'riyatida	Vohidov tarjimasida
Lirik ruh	Tabiat va inson kechinmalari samimiy tarzda ifodalanadi	O'zbek tilida ham lirik ohang saqlanadi
Obrazlilik	Metafora va epitetlar keng qo'llanadi	O'zbek poetik vositalari bilan moslashtiriladi
Milliy ruh	Rus qishlog'i va tabiat manzaralari tasvirlanadi	Obrazlar o'zbek o'quvchisiga yaqin tarzda ifodalanadi
Ritm va ohang	Musiqiylik va she'riy ritm kuchli	She'rning ohangi imkon qadar saqlanadi
Semantik mazmun	Tabiat, vatan va inson ruhiyati asosiy mavzu	Mazmun tarjimada ham to'liq ifodalanadi

Ushbu jadvaldan ko'rinib turibdiki, Erkin Vohidov tarjimalarida Sergey Yesenin she'riyatining asosiy poetik xususiyatlari imkon qadar saqlab qolingan. Tarjimon asl matnning badiiy ruhini yetkazish bilan birga o'zbek tilining poetik imkoniyatlaridan ham samarali foydalangan.

Erkin Vohidov tarjimalarida ana shu poetik ruhni saqlab qolishga alohida e'tibor qaratgan. Tarjimon Yesenin she'rlaridagi obrazlarni o'zbek tilining poetik imkoniyatlari orqali tabiiy va ta'sirchan tarzda ifodalashga intilgan. Natijada tarjima matni o'zbek o'quvchisi uchun tushunarli va badiiy jihatdan boy shaklda namoyon bo'ladi. Tarjima jarayonida uslubiy masalalar muhim ahamiyat kasb etadi. Yesenin she'rlarida qo'llanilgan metaforalar, epitetlar va poetik tasvirlar Vohidov tarjimalarida ham mos badiiy vositalar orqali ifodalangan. Bu esa asl matnning poetik kayfiyatini saqlab qolishga yordam beradi [4–256 b.].

Jadval 2

Sergey Yesenin she'rlarining Erkin Vohidov tarjimasida ifodalanishi

Asl matn (rus tilida)	Tarjima (Erkin Vohidov)	Tahlil
“ <i>Не жалею, не зову, не плачу...</i> ”	“ <i>Afsus chekmayman, chorlamayman, yig'lamayman...</i> ”	Tarjimada asl matndagi ruhiy holat va lirik ohang saqlangan
“ <i>Отговорила роуца золотая...</i> ”	“ <i>Oltin rangli bog' jim bo'ldi...</i> ”	Tabiat obrazlari o'zbek tilida poetik tarzda ifodalangan
“ <i>Клён ты мой опавший, клён заледенелый...</i> ”	“ <i>Ey bargi to'kilgan zarang, muzlagan zarang...</i> ”	Obrazlilik va emotsional ohang tarjimada ham aks etgan

Ushbu jadvaldan ko'rinadiki, Erkin Vohidov Sergey Yesenin she'rlarini tarjima qilish jarayonida asl matnning poetik ruhini saqlashga harakat qilgan. Tarjimon ayrim hollarda badiiy erkinlikdan foydalangan bo'lsa-da, she'rlarning umumiy mazmuni va lirik kayfiyati o'zbek tilida ham to'liq ifodalangan. Bundan tashqari, tarjimada semantik moslik masalasi ham muhimdir. She'riy tarjimada so'zma-so'z tarjima qilish har doim

ham badiiy natija bermaydi. Shu sababli Erkin Vohidov ayrim hollarda badiiy erkinlikdan foydalanib, asl matndagi mazmuni o‘zbek tilining imkoniyatlariga mos holda qayta ifodalagan. Bu esa tarjima matnining badiiy ta’sirchanligini oshiradi [A5; 190 b].

Xulosa

Sergey Yesenin she’riyatining Erkin Vohidov tomonidan amalga oshirilgan tarjimalari rus va o‘zbek adabiyoti o‘rtasidagi madaniy aloqalarni mustahkamlashda muhim ahamiyatga ega. Ushbu tarjimalarda asl matnning poetik ruhi, obrazlar tizimi va semantik mazmuni imkon qadar saqlab qolingani. Bu esa o‘zbek kitobxonlariga Yesenin poeziyasining lirik go‘zalligini his etish imkonini beradi.

Adabiyotlar ro‘yxati:

1. Vohidov E. Tanlangan asarlar. Toshkent: G‘afur G‘ulom nomidagi nashriyot, 2016. 320 b.
2. Yesenin S. She’rlar va dostonlar. Moskva: Xudozhestvennaya literatura, 1985. 287 b.
3. Komilov N. Tarjima nazariyasi asoslari. Toshkent: Fan, 2012. 214 b.
4. Quronov D. Adabiyotshunoslik nazariyasi. Toshkent: Akademnashr, 2018. 256 b.
5. Salomov G‘. Tarjima nazariyasiga kirish. Toshkent: O‘qituvchi, 1983. 190 b.